

“Yaşıl dünya” naminə həmrəylik

“Yaşıl” enerji – “yaşıl” texnologiyalar

Bu yol iqlim sabitliyinə, ekoloji tarazlığa aparır

COP29-a məxsusi hazırlıqlar Yer üzündə iqlim şəraitinin pisləşməsinin qarşısının alınması, dünyanın eloloji təhlükəsizliyi, planetin özəlliyinin qorunması, insan sağlamlığı və ərzaq məhsulları ilə bol təminat kimi tələpəli hədəflərə yönəlib. Ona görə də atılan bu addımlar gələcək nəsillər üçün regional siyasi münafiqələrdən, bir sıra siyasi problemlərdən daha artıq önəm daşıyır.

“İqlim fəaliyyətinin gücləndirilməsinə həsr ediləcək nüfuzlu konfrans Azərbaycan cəmiyyətində iqlim dəyişikliyi və ekoloji problemlər haqqında maarifləndirmə səviyyəsini artıracaq. Bu da təbii ki, vətəndaşların ekoloji problemlərə qarşı daha məsuliyyətli davranış sərgiləməsinə səbəb olacaq. Əminəm ki, COP29 sammitinin keçirilməsi Yer kürəsinin gələcək nəsilləri üçün qlobal əhəmiyyətli dirçəliş prosesinə gedən yolda önəmli cığır açacaq. Bir sözlə, konfransın faydaları dünyada həm ekoloji dayanıqlılığını artıracaq, həm də iqtisadi inkişafa əhəmiyyətli töhfələr verəcək”.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Coğrafiya İnstitutunun şöbə müdiri, coğrafiya elmləri doktoru Səid Səfərov yuxarıdakı açıqlamasının davamında bildirdi ki, COP29 konfransı zamanı, ölkəmiz sahib olduğu zəngin mədəni irsini və gözəlliklərini, eləcə də ekoloji dayanıqlılıq və “yaşıl” texnologiyaların inkişafı istiqamətində uğurlarını da dünya ictimaiyyətinə nümayiş etdirəcək: “Konfransın keçirilməsi Azərbaycanın qlobal iqlim siyasətində mühüm rol oynamaq və öz öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün əhəmiyyətli bir fürsət olacaq. Bu tədbir zamanı iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə sahəsində qabaqcıl təcrübələr və yeni texnologiyalar haqqında ətraflı söhbət açılacaq, eyni zamanda, yerli icmaların və qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı təşviq ediləcək. Bu, şübhəsiz ki, son nəticədə respublikamızın “yaşıl” enerjiyə keçidi sahəsindəki uğurlu nəticələrdə dəyişikliklərə gətirib çıxaracaq. “Yaşıl” enerjinin geniş istifadəsi birbaşa Yer kürəsinə təsir edəcək”.

İqlimşünas alimin sözlərinə görə, qlobal istiləşmə ötən əsrin 90-cı illərindən sonra özünü daha çox büruzə verməyə başlayıb. Bunun da əsas səbəblərindən biri dünyada, xüsusilə də Çin və Hindistanda iqtisadiyyatın sürətli inkişafı, habelə bununla əlaqədar atmosferə atılan karbon və digər istixana qazlarının miqdarının həddindən artıq dərəcədə artmasıdır. Bundan əlavə, kənd təsərrüfatı istehsalındakı artımlar da iqlimə təsirsiz ötürür. İllərlə istifadəsiz torpaqların əkin məqsədilə şumlanması yerin albedosunu azaltmaqla, Günəşdən gələn şüaların daha çox udulmasına və temperaturun artmasına səbəb olur. Atmosferdə aerözolların konsentrasiyasının azalması və meşələrin qırılması da problemi daha da kəskinləşdirir.

Xatırladaq ki, hazırda dünyada enerji istehlakının 17,9 faizi bərpaolunan enerji mənbələrinin payına düşüb. 2018-ci ildə dünya üzrə alternativ enerji texnologiyalarına 296 milyard ABŞ dolları sərmayə yatırılıb. Bu sahə neft, qaz və ya kömür kimi təbii sərvətlərlə zəngin ölkələr arasında da trendə çevrilib, necə deyərlər, dövlət siyasətinin tərkib hissəsi olub.

S.Səfərov onu da vurğuladı ki, istixana qazlarının emissiyasını 35 faiz azaltmaqla “yaşıl” enerjiden istifadəni genişləndirmək yeni texnologiyalar tələb edir. Ənənəvi yanacağı birbaşa “yaşıl” enerji ilə əvəzləmək mümkündür. Belə edilsə, iqtisadiyyat çökər. Kompensasiya üçün “yaşıl” enerjiden istifadə etmək lazım gəlir. Alternativ enerjinin ənənəvi yanacağın yerini tutması üçün böyük texnoloji güc tələb olunur.

İqtisadçı-ekspert Samir Heydərov isə qeyd etdi ki, indiyədək keçirilən COP tədbirlərinin başlıca məqsədi atmosferdə karbon qazının (CO2) miqdarını azaltmaqla qlobal istiləşməni məhdudlaşdırmaq və sənayeləşmədən əvvəlki dövrə nisbətən 1,5 dərəcə Selsi artım həddində saxlamaq olub. Bu COP29-da müzakirə ediləcək əsas mövzulardan biri kimi nəzərdə tutulub.

Atmosferdə karbon qazının miqdarını azaltmaqla karbon neytrallığına nail olmanın zəruriliyinə artıq heç kimin şübhə ilə yanaşmadığını vurğulayan S.Heydərovun söhbətində bu gün iki qütbün toqquşmasının göz önündə olduğunu bildirdi: “Birinci tərəf, ilk növbədə, Avropa İttifaqı 2050-ci ilə qədər sürətləndirilmiş enerji keçidində karbon neytrallığına nail olmaqda israrlıdır. Bu təşkilat istixana qazları emissiyalarının karbohidrogenlərin hasilatı və istifadəsi sahəsində “keçid” layihələri hesabına azaldılmasına nail olmağı yol verilmiş hesab edir.

İkinci qütbə dayanan dövlətlər-inkişaf etməkdə olan ölkələr isə karbon neytrallığına nail olmaq şərti ilə iqtisadiyyatın inkişafının xüsusiyyətini nəzərə alan daha yumşaq keçidin tərəfdarıdır. Çünki bu yol inkişafda olan ölkələrə enerji və resurs səmərəliliyi istiqamətdə hərəkət edərək iqtisadiyyatı yenidən qurmağa imkan verir, eləcə də düşünülmədən sürətləndirilən enerji keçidini şərtləndirəcək sosial-iqtisadi risklərin səviyyəsini azaldır”.

İqtisadçı-ekspert əlavə etdi ki, respublikamızın bərpaolunan enerji potensialı əsasında istehsal edilən “yaşıl” sərvətin tezliklə ixracının həyata keçirilməsi, ölkəmizin bu sahədə genişmiqyaslı uğurlu layihələr reallaşdırması Azərbaycanın enerji strategiyasında yeni eranın başlanmasından xəbər verir. Bu eranın əvvəlində Azərbaycanın COP29-a evsahibliyi hüququ qazanması həm

ölkəmizə etimad göstəricisi kimi diqqət çəkir, həm də qarşıya qoyulan vəzifənin – 2030-cu ilədək elektrik enerjisinin qoyuluş gücündə bərpaolunan enerji payının respublikamızda 30 faizə çatdırılmasının gerçəkləşdiriləcəyi əminliyini ifadə edir.

S.Heydərov sonda bildirdi: “Belə bir tədbir Azərbaycanın iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizədə həyata keçirdiyi layihələrin beynəlxalq aləmdə tanınmağına və bu sahənin sürətli inkişafına yeni investisiyaların cəlb olunmasına əlverişli imkan yaradır. Respublikamız neft-qaz ölkəsi olmaqla yanaşı, iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı çağırışlara da yüksək səviyyədə reaksiya verir. Belə ki, 2030-cu ilə qədər istilik effektivliyi yaradan qazların həcmində ölkəmizdə 35 faizə qədər azaldılması nəzərdə tutulur. O cümlədən, sürətlə bərpaolunan enerji sahələri yaradılır və 2030-cu ilə qədər istehsal edilən elektrik enerjisinin 30 faizinin “yaşıl” enerji üzərində keçirilməsi ilə bağlı könlüllü öhdəlik diqqətdə saxlanılır. Bu məqsədlə günəş və külək elektrik stansiyalarının yaradılması ilə bağlı layihələr davamlı olaraq reallaşdırılır. Ölkəmizdə “yaşıl” enerji sahələrinin genişləndirilməsi

ilə əlaqədar təcrübəsi olan dünyanın aparıcı şirkətləri ilə sazişlər imzalanır”.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda qlobal istiləşmə ilə mübarizədə respublikamızın etibarlı enerji tərəfdaşı və beynəlxalq birliyin məsul üzvü kimi rolunu nümayiş etdirən “yaşıl” enerji layihələri uğurla həyata keçirilir. 2024-cü ilin noyabrında Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Sammitinə sədrlik edəcək ölkəmiz bu nüfuzlu tədbiri iqlim dəyişikliyinə qarşı birgə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığın reallaşdırılması üçün mühüm platforma olaraq dəyərləndirir.

Göründüyü kimi, neft-qaz ölkəsi olan Azərbaycan “yaşıl” enerji növlərinin yaradılmasını və onun dünya bazarlarına nəqlini hazırda enerji siyasətinin yeni prioritet istiqaməti kimi müəyyənləşdirib. COP29-un Bakıda keçirilməsi qərarının verilməsi, habelə beynəlxalq aləmdə razılıqla qarşılanması da məhz vurğulanan siyasətdən qaynaqlanıb. Şübhəsiz ki, bu zaman Prezident İlham Əliyevin bu sahədə – bərpaolunan enerji potensialının gerçəkləşdirilməsi ilə bağlı məqsədyönlü fəaliyyəti də əsaslı rol oynayır.